

Ordning for nærmiljøtiltak i Leksdal, Ness og Helgådalen

Saksbehandler: Øystein Kvistad E-post: oystein.kvistad@verdal.kommune.no Tlf.:	Arkivref: 2018/7634 - /
---	-----------------------------------

Saksordfører: (Ingen)

Utvalg	Møtedato	Saksnr.
Formannskap	14.06.2018	59/18
Kommunestyre		

Saksprotokoll i Formannskap - 14.06.2018

BEHANDLING:

AP v/Arild K. Pedersen fremmet følgende utsettelsesforslag:

«Verdal kommune bevilger kr 1.000.000,- fra disposisjonsfond til nærmiljøtiltak.

Formannskapet legger til grunn at en ordning som eksklusivt rettes mot kun 3 grender; Helgådalen, Ness og Leksdal verken ivaretar grunnleggende likebehandlingshensyn eller en rettferdig fordeling av midlene Verdal kommune avsetter til formålet nærmiljøtiltak. Slik ordningen er beskrevet i saken ekskluderer de aller fleste grendene i Verdal fra å delta i ordningen. Slike grender kan eksempelvis være Leirådalen, Sul og Ulvillan – som alle er grender preget av en solid og aktiv frivillighet.

Av hensyn til ordningens godhet utsettes derfor saken, og rådmannen bes komme tilbake med ny sak til politisk behandling der etableringen av en ordning gjeldende for hele kommunen, med lik metodisk tilnærming for alle grender, utredes. Ordningen gjøres søkbar, og det utarbeides egne retningslinjer med nærmere beskrivelser av krav og kriterier knyttet til ordningen.

I saken belyses også nærmere hvorvidt det er forsvarlig å gjøre unntak fra en slik helhet for området som omfattes av kommunedelplan Verdal by.»

Ved votering ble utsettelsesforslag vedtatt med 5 mot 4 stemmer.

VEDTAK:

Verdal kommune bevilger kr 1.000.000,- fra disposisjonsfond til nærmiljøtiltak.

Formannskapet legger til grunn at en ordning som eksklusivt rettes mot kun 3 grender; Helgådalen, Ness og Leksdal verken ivaretar grunnleggende likebehandlingshensyn eller en rettferdig fordeling av midlene Verdal kommune avsetter til formålet nærmiljøtiltak. Slik ordningen er beskrevet i saken ekskluderer de aller fleste grendene i Verdal fra å delta i ordningen. Slike grender kan eksempelvis være Leirådalen, Sul og Ulvillan – som alle er grender preget av en solid og aktiv frivillighet.

Av hensyn til ordningens godhet utsettes derfor saken, og rådmannen bes komme tilbake med ny sak til politisk behandling der etableringen av en ordning gjeldende for hele kommunen, med lik metodisk tilnærming for alle grender, utredes. Ordningen gjøres søkbar, og det utarbeides egne retningslinjer med nærmere beskrivelser av krav og kriterier knyttet til ordningen.

I saken belyses også nærmere hvorvidt det er forsvarlig å gjøre unntak fra en slik helhet for området som omfattes av kommunedelplan Verdal by.

Rådmannens innstilling:

1. Verdal kommune bevilger kr. 1.000.000 fra disposisjonsfond til nærmiljøtiltak.
2. Midlene øremerkes Leksdal, Ness og Helgådal, jfr. vedtak i PS 108/17.
3. Rammen fordeles med utgangspunkt i et grunntilskudd på kr. 150.000 til hver grend, totalt kr. 450.000,-. De øvrige kr. 550.000,- fordeles etter folketall i skolekretsene Leksdal, Ness og Volden (Helgådal). Det gir følgende fordeling, avrundet til nærmeste 10.000 kroner:
 - Leksdal kr. 390.000,-
 - Ness kr. 330.000,-
 - Helgådal kr. 280.000,-
4. Innbyggerne i den enkelte grend får selv ansvar for å etablere lokalsamfunnsutvalg med en hensiktsmessig organisering for å gjennomføre ordningen. Kommunen må få opplyst organisasjonsnummer, kontonummer og kontaktperson(er) slik at ordningen rent teknisk kan gjennomføres.
5. Ordningen skal evalueres i fellesskap av kommunen og innbyggerne, representert ved lokalsamfunnsutvalget, etter første driftsår (2018).

Vedlegg:

Ingen

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

Ingen

Saksopplysninger:

I sak PS 108/17 (Budsjett og økonomiplan 2018-2021) den 11.12 i 2017 fattet kommunestyret følgende vedtak:

«[...]

Punkt 11 – *Innbyggerdialog og nærmiljø. Kommunestyret ønsker å forsterke fokuset på innbyggeren og på nærmiljøet, og vil derfor legge til rette for å utvikle en løpende dialog med innbyggerne på en stadig mer aktiv og oppsøkende måte.*

På bakgrunn av dette bes rådmannen om å utrede følgende:

- At enkelte kommunestyre- eller formannskapsmøter arrangeres ute i lokalsamfunnene. Møtene starter eksempelvis med en fast dialogdel, slik at lokale lag og foreninger får en fast og forutsigbar kontaktarena med kommunepolitikere.
- Opprettelsen av en egen budsjettpost «nærmiljøtiltak» til bruk i det enkelte lokalsamfunn etter lokale disposisjoner. Den årlige bevilgningen til dette formålet fastsettes ved kommunestyrets behandling av årsregnskapet.
- Det arrangeres en årlig dialogkonferanse med frivillige lag og foreninger med siktemål på å få fram de gode ideene underveis i den løpende samfunnsutviklingen.

[...]»

og

«[...]

Punkt 13 – Det forventes at kommunens regnskap for 2017 vil gi overskudd. Kommunestyret forskutterer at kr 1 mill. av overskuddet skal til bolysttiltak, i de grendene som har vedtak om nedleggelse av skoler (Helgådal, Ness og Leksdal). Over nyåret starter arbeidet med involvering av grendene, for å få eierskap til hvilke tiltak som gir best bolyst.

[...]»

I budsjettjusteringssak PS 03/18 i kommunestyret 29.01.18 ble punkt 11 i desembervedtaket gjentatt som et punkt 13, mens punkt 13 fra desembervedtaket i sin helhet er utelatt. Ordningens godhet ville, etter rådmannens skjønn, vært bedre om kommunestyret hadde etablert en ordning gjeldende for hele kommunen med lik metodisk tilnærming for alle grender. Unntaket fra slik helhet kunne vært området med egen kommunedelplan, som er Verdal by. Rådmannen tolker det imidlertid slik at det er kommunestyrets **intensjon** at opprettelsen av en egen budsjettpost for nærmiljøtiltak skal rettes eksklusivt mot de tre nevnte grendene; Helgådal, Ness og Leksdal.

Verdal kommune har tidligere hatt en egen pott for nærmiljøtiltak i hele kommunen, såkalte Bolystmidler. Den samlede potten for hele kommunen var på 1 million kroner. I sak 45/14 vedtok Komité mennesker og livskvalitet å utvikle ordningen med bolystmidler «for å avhjelpe den økonomiske situasjonen i kommunen». Vedtaket ble gjort på senhøsten 2014 og ordningen med bolystmidler er siden ikke blitt gjeninnført.

Noen erfaringer fra sist kommunen hadde bolystmidler:

- Betydelig variasjon i kvaliteten på søknadene
- Stor spredning i størrelse på omsøkt støttebeløp
- Mange søknader på svært små midler
- Store forskjeller i evnen til å dokumentere hvordan midlene faktisk var benyttet

Vedtaket i PS 108/17 slår fast at det for 2018 skal settes av en ramme på 1 mill. kroner som skal fordeles kun på grendene Helgådal, Ness og Leksdal. Formålet med ordningen er å skape engasjement og eierskap for nye tiltak som kan øke bolysten i de nevnte lokalsamfunn. Det politiske vedtaket i PS 03/18 fastslår videre at det er et selvstendig poeng at **lokalsamfunnet selv skal bestemme over disposisjonen** av budsjettposten «nærmiljøtiltak».

Det er ikke ønskelig å innføre mer offentlig byråkrati og en ordning basert på individuelle søknader med påfølgende individuell saksbehandling i administrasjonen og politiske organer (komité Mennesker og livskvalitet) og eventuelle klagerunder.

Med denne bakgrunn foreslår rådmannen at det opprettes egne lokalsamfunnsutvalg i hver av de tre bygdene – **eksempelvis** Helgådal, Ness og Leksdal grendelag – sammensatt av 5-7 personer som representerer et bredt spekter av alder, kjønn og interesser. Det respektive lokalsamfunnsutvalg får

ansvar for å etablere møteplasser (fysiske og/eller digitale) der innbyggerne får diskutere, prioritere og gjennomføre ønskede tiltak. Det er ikke ønskelig å legge for mange føringer for den enkelte tildeling av tilskudd, men **rene driftstilskudd skal unngås.**

Det enkelte lokalsamfunnsutvalg gis selv ansvar for detaljutformingen av sine respektive tildelingskriterier, men rammene for kriteriene bør inneholde krav om at:

- Tiltaket bidrar til deltakelse i lokalsamfunnet hvor mennesker møtes, samarbeider og bygger tillit til hverandre
- Tiltaket legger til rette for medvirkning i eget lokalsamfunn på tvers av alder, sosial eller kulturell bakgrunn
- Tiltaket søker å løse (eller belyse) en utfordring i lokalsamfunnet
- Tiltaket har innovative løsninger og arbeider for et bedre lokalsamfunn
- Tiltaket bidrar til varig endring

Mange opplever at det offentlige er kommet langt vekk fra innbyggerne, og at vi derfor trenger å styrke samfunnets demokratiske verdier. Sterkere demokratiske koblinger krever at vi i større utstrekning enn hva som har vært vanlig, ser kommunen som sted – ikke en organisasjon. Nye løsninger må utvikles på bakgrunn av en bredest mulig oppfatning av et felles «vi» på stedet. En forsøksordning der lokalkunnskap og lokaldemokrati virkelig kommer til sin rett, helt uten overprøving fra kommunen, vil kunne gi både kommune og innbyggere verdifull erfaring i det som i økt omfang omtales som «samskaping». Med en egen ordning for nærmiljøtiltak som det her legges opp til, gis innbyggerne større ansvar og mulighet for å utvikle sine egne lokalsamfunn med utgangspunkt i innbyggernes egne ønsker og prioriteringer. Kommunen stiller initielt opp med direkte pengetilskudd, men kan også for eksempel bidra med annen bistand, som tilgang på kompetanse ved behov. En mulig tilnærming er Bylab-metodikken som nå prøves ut i f.eks. prosjektet «Attractive towns». Vi ser her også til Steinkjer kommune som har utviklet sin egen lokale variant for grendeutvikling; Bolystteam.

Kommunen ønsker som nevnt ikke å opprette en byråkratisk ordning. Det er likevel på sin plass å understreke at alle tildelte midler skal kunne gjøres rede for i etterkant, dvs. at vanlige krav gjelder for dokumentasjon (regnskap med kvitteringer/bilag) på hva pengene er brukt til. Lokalsamfunnsutvalgene må belage seg på å levere en **kortfattet årlig rapport** om hvordan midlene til nærmiljøtiltak er benyttet.

Midlene for nærmiljøtiltak er i vedtaket i PS 108/17 direkte knyttet til beslutningen om nedleggelse av skolene Leksdal, Ness og Volden (Helgådal). Følgelig legger rådmannen til grunn innbyggertallet i de tre skolekretsene som begrunnelse for størrelsen på tilskuddsrammen den enkelte grend kan trekke på. Alle tre får et grunntilskudd på kr. 150.000,- (totalt 450.000,-), mens de resterende 550.000 fordeles etter innbyggertall i den enkelte skolekrets pr. juni 2018.

Det gir følgende fordeling, avrundet til nærmeste hele 10.000 kroner:

• Leksdal	(273 kvinner, 327 menn)	kr. 390.000,-
• Ness	(209 kvinner, 248 menn)	kr. 330.000,-
• <u>Helgådal</u>	<u>(160 kvinner, 164 menn)</u>	<u>kr. 280.000,-</u>
SUM		kr. 1.000.000,-

Siden ordningen kommer i gang sent på året, er det rimelig at eventuelle ubenyttede midler av 2018-budsjettet overføres til påfølgende år. Ellers vises det til punkt 13 i budsjettjusteringssak PS 03/18 (kommunestyret 29.01.2018) der det heter at «[...] *den årlige bevilgningen til dette formålet fastsettes ved kommunestyrets behandling av årsregnskapet.*»

Hvordan tilskuddsrammene til det enkelte lokalsamfunnsutvalg rent teknisk overføres, må besluttes i dialog mellom kommune og lokalsamfunnsutvalg så fort sistnevnte har funnet sin organisasjonsform i den enkelte grend.

Ved utgangen av første driftsår (2018) bør ordningen evalueres – herunder organisering/arbeidsform, resultater, økonomi og rammer – i fellesskap av kommune og innbyggerne i det enkelte lokalsamfunn.

Vurdering:

Verdal kommune har tidligere hatt en egen pott for nærmiljøtiltak i hele kommunen, såkalte Bolystmidler. Ordningen utgjorde kr. 1.000.000 og var rettet mot bolystiltak i hele kommunen. Ordningen ble avviklet høsten 2014.

Rådmannen ønsker ikke å gjeninnføre en ordning som gir økt byråkrati. Samtidig fastslår vedtaket i PS 03/18 at lokalsamfunnet selv skal bestemme over hvordan midlene til nærmiljøtiltak skal disponeres. Med innføring av en egen ordning for nærmiljøtiltak i de grendene som har vedtak om skolenedleggelse (Leksdal, Ness, Volden), er det viktig at den organiseres på en måte der innbyggerne har reell innflytelse og kontroll på hvordan midlene prioriteres. En modell med egne lokalsamfunnsutvalg som både definerer tildelingskriterier og sørger for at tiltakene blir gjennomført, ivaretar dette.

Et annet punkt som ble gjentatt i de to nevnte sakene om inneværende økonomiplan er:

At enkelte kommunestyre- eller formannskapsmøter arrangeres ute i lokalsamfunnene. Møtene starter eksempelvis med en fast dialogdel, slik at lokale lag og foreninger får en fast og forutsigbar kontaktarena med kommunepolitikere.

Samme intensjoner ble også omtalt i PS 112/15, kommunestyrets vedtak om økonomiplan 2016 – 2019:

Innbyggerdialog

Verdal kommune ønsker å forsterke fokuset på innbyggeren og på nærmiljøet. For å styrke dialogen med innbyggerne i Verdal kommune bes rådmannen utrede følgende:

Enkelte av møtene i folkevalgte organ avvikles ute i lokalsamfunnene. To formannskapsmøter i løpet av hvert år avholdes ute i kommunens ulike lokalsamfunn. Møtene starter med en fast dialogdel, slik at lokale lag og foreninger får en fast og forutsigbar kontaktarena med kommunepolitikere.

Ordningen evalueres ved utløpet av økonomiplanperioden

Det har ikke vært egen sak om dette, kun samtaler, hvor bla problematikk med hvem som kan møte folkevalgte organer på dagtid, kostnader med kveldsmøter m.v. har vært tema. Rådmannens oppfatning er at dette punktet ligger til folkevalgte selv å beslutte.